

Załącznik
do Uchwały Nr XLVII/401/2022
Rady Gminy w Zakrzewie
z dnia 29 grudnia 2022 roku

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII GMINY ZAKRZEW NA LATA 2023 - 2026

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Zakrzew na lata 2023 - 2026 określa lokalną strategię działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, profilaktyki uzależnień i minimalizacji szkód, jakie wynikają z nadużywania alkoholu oraz w zakresie walki z narkomanią. Gmina na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskała kompetencje do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w społeczności lokalnej. Zadania Programu zgodnie z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, należą do zadań własnych gminy.

Uzależnienie traktowane jest przez specjalistów jako „przewlekła i nawracająca” choroba, której konsekwencje odczuwają nie tylko sami uzależnieni, ale również osoby z ich otoczenia. Alkoholizm, narkomania czy uzależnienia behawioralne rozpoznane późno doprowadzają do tragicznych w skutkach konsekwencji. Uzależnienia behawioralne to nowa grupa uzależnień psychicznych, które wiążą się z nałogowym wykonywaniem pewnych przyjemnych czynności. Ich realizacja prowadzi do krótkotrwałego uczucia euforii i ulgi, po czym pojawia się jeszcze silniejsza potrzeba ich powtórzenia. Prowadzi to do błędnego koła uzależnienia. Należy podkreślić, iż coraz młodszy ludzie stają się ofiarami własnych destrukcyjnych zachowań – dotyczą one m.in. nadmiernego korzystania z urządzeń multimedialnych (komputera, telefonu komórkowego czy internetu). Wielu rodziców/opiekunów ma wątpliwości, w którym momencie zachowanie ich dzieci zaczyna być już dla nich zagrażające czy niebezpieczne.

Tematyka profilaktyki uzależnień w obecnych czasach znacznie wybiega swoim zakresem poza uzależnienia chemiczne – od alkoholu, narkotyków czy innych substancji psychoaktywnych przyjmowanych do organizmu w sposób bezpośredni. Jak potwierdzają specjaliści zajmujący się uzależnieniami i zaburzeniami psychicznymi – człowiek z zasady jest w stanie uzależnić się od „wszystkiego”, a samo uzależnienie oznacza podejmowania działań destrukcyjnych w skrajnych przypadkach zagrażających zdrowiu i życiu danego człowieka oraz osób z jego otoczenia.

Z tego powodu działalność profilaktyczna powinna zaczynać się już na poziomie dzieci w wieku przedszkolnym – wprowadzenie zdrowych nawyków zarówno wśród dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych istotnie zwiększa szansę na pozytywny efekt założeń każdego programu, którego celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych i szkodliwych.

W związku z wprowadzoną w grudniu 2021 roku nowelizacją ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań gminy zostało dodane prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, ze względu na ich rosnące rozpowszechnianie oraz wynikające z nich szkody zarówno zdrowotne, jak i społeczne.

Warto wskazać, że niestety, w przeciwieństwie do uzależnień chemicznych, uzależnienia behawioralne nadal przez społeczeństwo nie są odbierane, jako choroba. W konsekwencji osoby te rzadziej są objęte specjalistycznym wsparciem. Dlatego podjęcie terapii i pracy nad sobą jest jedyną słuszną drogą, którą może pójść osoba uzależniona.

Uzależnienia behawioralne określają takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności np. hazard, zakupy, granie w gry itp., a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Uzależnienia stanowią wciąż aktualny i poważny problem współczesnego świata. Ryzyko uzależnienia się od wielu środków jest zbyt niepokojące wobec łatwej do nich dostępności.

Także uzależnienie od alkoholu jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów ekonomicznych, jakie ponoszą osoby indywidualne i całe społeczeństwo. Choroba alkoholowa ma wiele aspektów: wpływa na sferę zdrowotną, psychiczną, duchową i rodzinną uzależnionego. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu wyróżniają się na tle innych ze względu na ich wpływ na wiele dziedzin życia społecznego.

Przyczyniają się do negatywnych zjawisk, jak wypadki komunikacyjne, wykroczenia i czyny karalne. Nietrzeźwość to także jedna z głównych barier utrudniających wydostanie się z biedy. Niejednokrotnie z uzależnieniem wiąże się problem przemocy domowej.

Kolejnym poważniejszym problemem społecznym jest zażywanie narkotyków. Uzależnienie od narkotyków jest problemem wieloaspektowym. Oddziałuje na samego uzależnionego, niszcząc jego zdrowie, na jego rodzinę, ale także w szerszym ujęciu na całe społeczeństwo. Zjawisko narkomanii pociąga za sobą liczne konsekwencje, wśród których najdotkliwsze są szkody zdrowotne, m.in.: zatrucia organizmu, infekcje, depresja.

Szybkie tempo życia, postęp technologiczny i wzrost konsumpcji są również przyczyną uzależnienia od dopalaczy i innych środków zastępczych. Profilaktyka uzależnienia od narkotyków powinna zmierzać do wytworzenia pozytywnych wzorców w domu rodzinnym. Rodzina powinna stanowić silne oparcie dla młodych osób, zagrożonych niebezpieczeństwami cywilizacyjnymi.

Przez wiele lat społeczeństwo traktowało problem uzależnienia od papierosów, jako problem niejako rozwiązany. Niestety rozwój technologii w zakresie tego typu uzależniania, również przyniósł destrukcyjne konsekwencje. E-papierosy wraz ze wzrastającą popularnością spowodowały istotny wzrost osób palących, zwłaszcza wśród młodzieży. Posiadanie tego elektronicznego gadżetu stało się bowiem wyznacznikiem popularności,

a możliwość przerobienia urządzenia w taki sposób by umożliwiała ono zażywanie również innych niedozwolonych substancji jeszcze bardziej pogłębiło problem.

Pomoc osobom uzależnionym nie może ograniczać się do bezpośredniego działania z osobą uzależnioną, ale ma zmniejszać negatywne skutki uzależnień dla całego społeczeństwa. Stąd też szczególnie wyeksponowana w Programie została działalność edukacyjna, której celem ma być uświadomienie młodym mieszkańcom gminy, jak szkodliwe są używki oraz wykształcenie w nich właściwych postaw społecznych. Niezmiernie istotne jest również wzmocnienie pozycji rodziny poprzez działania edukacyjne i realizację przedsięwzięć profilaktycznych, mających na celu integrację i wskazanie sposobu spędzania wolnego czasu w sposób wolny od używek.

Niniejszy dokument zawiera plan działań w zakresie profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu, przeciwdziałaniu narkomanii i uzależnieniom behawioralnym będących kontynuacją działalności z lat poprzednich oraz dodanych nowych zadań i jest zgodny z założeniami:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 roku poz. 1119, 2469, z 2022 roku poz. 24, 218, 1700);
2. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1956, 2469, z 2022 roku poz. 1608);
3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 roku poz. 2050, z 2021 roku poz. 2469, z 2022 roku 763, 764, 1700, 1812, 1855);
4. Narodowy Program Zdrowia (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. poz. 642).

Kierunki działania określone w Programie zgodne są z projektem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA

Gmina Zakrzew jest gminą wiejską w powiecie radomskim w województwie mazowieckim.

Według danych z ewidencji ludności Gmina Zakrzew na dzień 15.11.2022 roku liczyła 13 398 mieszkańców (w 2021 roku było 13 273 mieszkańców, w 2020 – 13 171), w tym 10 290 osób pełnoletnich (w 2021 roku było 10 185 osób pełnoletnich, w 2020 – 10 155). Ze względu na położenie Gminy Zakrzew – w bezpośrednim sąsiedztwie Radomia, można zaobserwować duży napływ nowych mieszkańców. Problem uzależnień dotyczy jednak nie tylko większych aglomeracji, dotyka także mniejsze miejscowości. Młodzi mieszkańcy gminy Zakrzew są narażeni na szkodliwy wpływ alkoholu, substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych w tym samym stopniu, co ich koledzy mieszkający w miastach.

Na terenie gminy znajduje się 26 punktów sprzedaży alkoholu przeznaczonego do spożywania poza miejscem sprzedaży oraz 4 punkty gastronomiczne. W ciągu ostatnich lat ilość punktów sprzedaży alkoholu przeznaczonego do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) stopniowo spadała (35 w 2015 roku, 34 w 2016 roku, 31 w 2018 roku, 28 w 2019 roku). Natomiast w 2020 roku przybył jeden sklep sprzedający alkohol poza miejscem sprzedaży i ta sama ilość była w 2021 roku. Ilość lokali, w których podawany jest alkohol - we wcześniejszych latach ulegała wzrostowi, obecnie utrzymuje się na stałym poziomie (2 w 2015 i w 2016 roku, 3 w 2017 roku, 4 w 2019, 2020 i w 2021 roku).

Jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada na około 345 mieszkańców pełnoletnich - w 2021 oraz 2020 roku przypadał na około 310 a w 2019 roku przypadał na około 315 mieszkańców pełnoletnich. Jest to wyższa wartość niż średnia krajowa (według danych statystycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2021 rok – 299, mniej niż 2020 rok – 301, więcej niż w 2019 roku – 297).

Osoby uzależnione i członkowie ich rodzin mogą szukać pomocy w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której zadaniem jest motywacja osób uzależnionych do podjęcia leczenia i wskazanie sposobów na przezwycięzenie problemu uzależnienia. Według danych GKRPA liczba wniosków kierowanych do sądu jest wartością zmienną i na dzień 15 listopada 2022 roku wynosiła 12 wniosków (11 w 2016 roku, 4 w 2017 roku, 10 w 2018 roku, 16 w 2019 roku i w 2020, natomiast 12 w 2021).

Na dzień 15 listopada 2022 roku w toku prowadzonego postępowania przeprowadzono rozmowy motywujące z 8 osobami uzależnionymi (w 2018 roku było 25 osób, w 2019 roku - 15 osób, w 2020 – 13 osoby a w 2021 – 11 osób) oraz 11 członkami ich rodzin (w 2018 roku było 25 członków rodzin, w 2019 roku – 16 członków rodzin, w 2020 – 17 członków rodzin a w 2021 – 14 członków rodzin). Z powyższych danych wynika, że szukanie pomocy osób uzależnionych oraz otoczenia rodzinnego, w którym żyje człowiek uzależniony jest wartością zmienną. Dla porównania ogólna liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązane do podjęcia leczenia odwykowego na terenie województwa mazowieckiego w 2021 roku wynosiła 1 849 osób (w 2020 roku wyniosła 1 295 osób).

Osoby dotknięte przemocą oraz członkowie ich rodzin mogą liczyć na wsparcie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, które według swoich kompetencji udzielają wsparcia dla indywidualnych przypadków przemocy, prowadzą działania interwencyjne oraz wspierająco-terapeutyczne. Do dnia 15 listopada 2022 roku odnotowano 28 przypadków wszczęcia procedury Niebieskiej Karty (w 2021 roku – 29, w 2020 – 12). Powyższe dane wskazują wartość zmienną, nie mniej jednak istnieje potrzeba zwrócenia uwagi na efektywną współpracę na rzecz zapobiegania zjawisku przemocy.

Ze względu na charakter problemów alkoholowych niezwykle istotna jest działalność profilaktyczna, która żeby mogła być skuteczna i efektywna, musi być poprawnie zaplanowana. Z tego względu dla określenia kierunków działań oraz skali problemów wynikających ze spożywania alkoholu w 2022 roku przeprowadzono przez zewnętrzną firmę badanie punktów sprzedaży alkoholu.

Kwestionariusz ankiety, składający się z 11 pytań, miał na celu analizę postawy sprzedawców względem (między innymi) takich zagadnień jak:

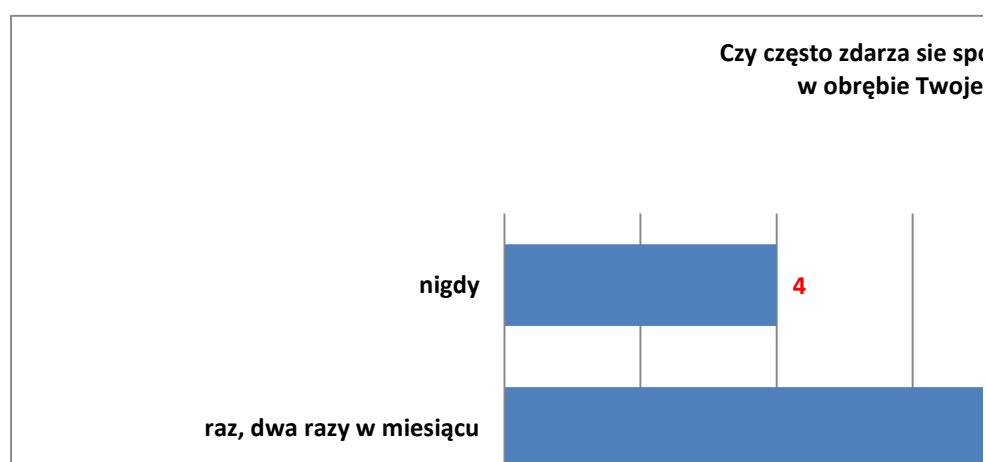
- sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- spożywanie alkoholu w miejscu sprzedaży lub jego obrębie,
- awantury i bójki spowodowane przez osoby spożywające alkohol.

Usługa została zrealizowana w 30 punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Zakrzew. W 21 przypadkach ankietę wypełniali pracownicy punktów, natomiast w 9 przypadkach byli to właściciele.

Większość respondentów, którzy wzięli udział w badaniu stanowiły kobiety – 77%, natomiast mężczyźni stanowili 23%. We wszystkich punktach sprzedawany jest alkohol, a także wyroby tytoniowe.

Kwestionariusz ankiety został podzielony na trzy części tematyczne. Pierwsza dotyczyła diagnozy spożywania alkoholu przez mieszkańców gminy w sklepie bądź jego obrębie, a także na określeniu, czy osoby spożywające alkohol stanowią niebezpieczeństwo dla najbliższego środowiska. Część druga skupiała się na analizie postaw sprzedawców względem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, zaś część trzecia badała zjawisko sprzedaży wyrobów tytoniowych w tej samej grupie.

Wyniki ankiety zamieszczone zostały w poniższej tabeli:

W badaniu interesowało nas również zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol.

Zapytaliśmy więc, czy takie osoby stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w danym środowisku lokalnym. Pośród badanych 22 osoby nie widziały żadnego zagrożenia ze strony osób pijących, 5 badanych twierdziło, iż osoby pijące stanowią zagrożenie, natomiast pozostałe osoby nie miały zdania na ten temat.

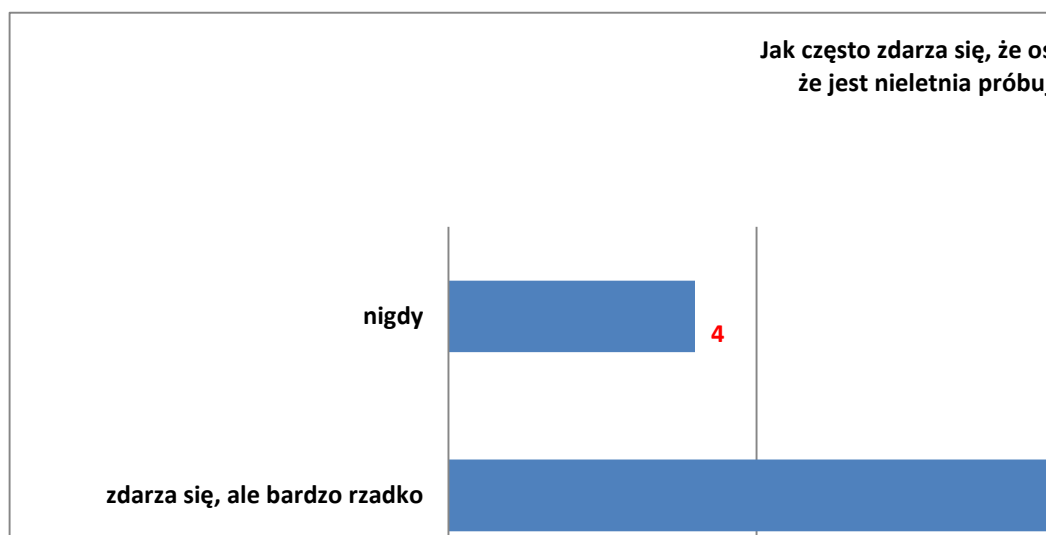
Z piciem alkoholu często wiążą się incydenty kłótni czy bójek, które mogą się również zdarzać w obrębie punktów sprzedaży alkoholu, dlatego także o to zapytaliśmy respondentów. 5 osób przyznało, że w ostatnim miesiącu takie sytuacje miały miejsce. 4 osoby pośród respondentów zapytanych o to czy zdarzyło im się wezwać Policję w sprawie spożywania alkoholu przez klientów w obrębie punktu, udzieliły twierdzących odpowiedzi.

Potwierdza to niejako fakt, że osoby pijące mogą stwarzać zagrożenie dla mieszkańców.

Kolejny obszar badawczy dotyczył sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim. Na początek warto odnieść się do ogólnopolskich tendencji, które zostały ujęte w raporcie „Młodzież 2018” sporządzonym przez CBOS. Według tegoż raportu rokrocznie wzrasta spożycie wina oraz wódki przez młodzież, przy czym nieznacznie spada spożycie piwa. Jeśli chodzi natomiast o palenie tytoniu, od kilku lat utrzymuje się ono na podobnym poziomie.

Na początek chcieliśmy zbadać powszechność prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Zapytano sprzedawców, jak często zdarza się, że młody człowiek próbuje kupić alkohol.

Wśród respondentów 13% twierdziło, że sytuacje, kiedy osoba nieletnia próbuje kupić alkohol nie zdarzają się nigdy, natomiast 67% respondentów zadeklarowało, że takie sytuacje miały miejsce, ale bardzo rzadko. O cotygodniowych próbach zakupu wskazało 20% badanych.

Pośród badanych, 5 osób przyznało, że wiedzą o przypadkach, gdzie alkohol został sprzedany osobie nieletniej.

Zapytaliśmy także sprzedawców o to czy oni sami kontrolują sprzedaż alkoholu osobom nieletnim. 28 respondentów zadeklarowało, że zawsze sprawdza dowód tożsamości młodym ludziom, którzy próbują kupić alkohol lub papierosy, 2 osoby przyznały, że nie zawsze.

Mając na uwadze ogólnopolską skalę zjawiska, wydaje się być prawdopodobnym, że odpowiedzi na powyższe pytania, niekoniecznie odzwierciedlają stan faktyczny. Podanie nieprawdziwej odpowiedzi może być podyktowane strachem przed konsekwencjami nie tylko ze strony pracodawcy, ale przede wszystkim skutkami prawnymi łamania obowiązującego prawa – zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Zapytano również badanych jak często zdarzają się incydenty związane z próbą zakupu wyrobów tytoniowych przez osoby niepełnoletnie. Odpowiedzi badanych były zróżnicowane. Wyniki badań przedstawia wykres poniżej:

Seria 1	
prawie codzie	2
co najmniej raz	5
zdarza się ale	20
nigdy	3

Aby zmienić rozmiar zakresu danych wykresu, przeciągnij prawy dolny róg zak

Na pytanie czy znane są badanym przypadki sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim, 25 badanych nie wie o takich sytuacjach.

Na zakończenie zapytaliśmy respondentów o to, czy zdarzyło się im kiedykolwiek sprzedać wyroby tytoniowe osobom niepełnoletnim. Jedna osoba przyznała, że sprzedała wyroby tytoniowe osobie nieletniej, pozostałe osoby zaprzeczyły takim sytuacjom.

Warto odwołać się w tym miejscu do art. 15 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gdzie wyraźnie podkreślono, iż w przypadku wątpliwości, co do pełnoletniości nabywcy, sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia, grozi grzywną i utratą zezwolenia na sprzedaż.

Sami sprzedawcy twierdzą, że sprawdzają dokument tożsamości, gdy są podejrzenia, że osoba kupująca może być niepełnoletnia.

Badanie ESPAD przeprowadzone w 2019 roku obrazuje, że zmniejsza się odsetek postrzegania dostępności alkoholu, jako łatwego do zdobycia. Wiąże się to ze zwiększeniem odpowiedzialności sprzedawców napojów alkoholowych.

Szczególną uwagę należy również zwrócić na narkomanię, która jest poważnym problemem społecznym i wymaga odpowiedniej interwencji. Przede wszystkim niebezpieczne są nowe substancje psychoaktywne, tzw. „dopalacze”, które są stosunkowo

łatwiej dostępne i w przekonaniu zarówno młodych ludzi, jak i ich rodziców, mniej niebezpieczne.

Z badania ESPAD przeprowadzonego w 2019 roku wynika, że wśród młodzieży starszej oraz w wieku 15-16 lat zmalało używanie przetworów konopi do 21%.

Jednocześnie w grupie 15-16 latków można zauważyć spadek zażywania dopalaczy (10% zażywało dopalacze kiedykolwiek w życiu w 2015 roku, 5% w 2019 roku). Nie oznacza to jednak spadku negatywnych zjawisk, którym należy przeciwdziałać. Główny Inspektor Sanitarny ostrzega przed bardzo niebezpiecznym dopalaczem, który trafił na polski rynek. Narkotyk pod nazwą etazen jest wyjątkowo toksyczny oraz ma dużą siłę działania. Jest około 60 razy mocniejszy niż morfina. Środek jest sprzedawany w postaci proszku, ale może też przybierać postać suszu do palenia, liquidu do e-papierosa oraz spraya donosowego.

Dlatego istnieje potrzeba szeroko zakrojonej działalności profilaktycznej, która umożliwiłaby nabycie kompetencji do przeciwstawienia się temu zagrożeniu. Najlepsze efekty w tym zakresie przynoszą działania skierowane do młodzieży, stąd w Programie największy nacisk został położony na działania adresowane do tej właśnie grupy. Należy prowadzić indywidualne rozmowy, zajęcia i spotkania z uczniami, których rodziny borykają się z problemami uzależnień. Ważne są działania profilaktyczne kierowane do młodych osób oraz wzmacnianie prawidłowych postaw względem środków psychoaktywnych a także ćwiczenie umiejętności asertywnej odmowy.

Jednocześnie Program zakłada działania edukacyjne skierowane do rodziców, jako grupy, która ma zasadniczy wpływ na zachowanie młodzieży. Podczas spotkań z rodzicami w szkołach należy zwrócić uwagę na problem szkodliwości używania przez dzieci substancji psychoaktywnych oraz zachęcać do rozmów oraz obserwacji swoich dzieci. Dorośli muszą być źródłem wiarygodnych informacji dla swoich dzieci. Pamiętajmy, każdy stosownie do swej roli społecznej, powinien ponosić współodpowiedzialność za zapobieganie uzależnieniom i promocję zdrowia.

W latach 2018-2019 gmina Zakrzew uczestniczyła w ogólnopolskiej diagnozie uczniów w ramach kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”. W badaniu ankietowym wzięli udział uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych. Analiza przedstawionych wyników badania sugeruje, że wśród młodych mieszkańców gminy cały czas pojawia się problem zażywania dopalaczy, palenia marihuany i spożywania napojów alkoholowych, w szczególności piwa. Znaczącym problemem jest również nieodpowiedzialne korzystanie z internetu. Przedstawione obszary problemów społecznych wymagają, oprócz prowadzonej w środowisku szkolnym profilaktyki uniwersalnej i selektywnej, edukacji rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

We wzmacnianiu prawidłowych postaw społecznych związanych z alkoholizmem i innymi zagrożeniami lokalnymi mogą być pomocne działania profilaktyczne w zakresie organizacji kampanii informacyjnych. Można je prowadzić np. przy okazji festynów, imprez plenerowych, lokalnych wydarzeń. Mogą temu posłużyć akcje ulotkowe, plakaty informacyjne, a także prelekcje na temat profilaktyki uzależnień.

Dzieci z rodzin alkoholowych objęte są szczególną opieką w świetlicach wiejskich znajdujących się na terenie gminy Zakrzew. Z szacunkowych danych wynika, że niemalże 18% uczestników zajęć świetlicowych pochodzi ze środowisk patologicznych.

Zmieniający się obraz demograficzny gminy, a w szczególności zwiększenie ilości osób starszych (w roku 2015 12,2% mieszkańców gminy było w wieku emerytalnym, w 2018 13,2%, w 2020 już 14%, a w 2021 14,3%), wymaga zwrócenia szczególnej uwagi na tę grupę ze względu na fakt, że wykluczenie społeczne, wynikające z czynników rodzinnych lub logistycznych, również może stać się przyczyną uzależnienia.

Włączenie seniorów w życie społeczne jest wyjątkową i potrzebną formą profilaktyki.

Usługi publiczne na terenie gminy Zakrzew z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizuje Komisariat Policji w Zakrzewie. Sprawuje on bezpośredni kontakt oraz nadzór nad systemem bezpieczeństwa mieszkańców w całej gminie.

Informacje o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Zakrzew przedstawia poniższa tabela:

Kategorie przestępstw	Ilość przestępstw w 2020 r.		Ilość przestępstw w 2021 r.	
	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte
<i>Przestępstwa kryminalne</i>	105	76	204	163
<i>Przestępstwa najbardziej uciążliwe społecznie, np. bójki i pobicia, kradzieże, rozboje, uszkodzenie mienia</i>	54	31	32	14
<i>Kradzież cudzej rzeczy</i>	16	5	21	11
<i>Kradzież z włamaniem</i>	27	18	5	1
<i>Rozbój</i>	1	1	1	1
<i>Uszkodzenie rzeczy</i>	10	7	5	1

Źródło: dane Komisariatu Policji w Zakrzewie

W 2021 roku na terenie gminy Zakrzew zatrzymano 17 nietrzeźwych kierujących, w 2020 roku było 14 nietrzeźwych kierujących. Działania prewencyjne w ruchu drogowym na terenie powiatu radomskiego, a tym samym gminy Zakrzew są przeprowadzone w zakresie negatywnych zjawisk, takich jak:

- Prędkość – egzekwowanie od kierujących przestrzegania ograniczeń prędkości z wykorzystaniem pomiarów prędkości;
- Alkohol i narkotyki – badanie stanu trzeźwości jak największej liczby kierujących pojazdami, a tym samym ujawnienie i eliminowanie z ruchu kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu;
- Pasy – egzekwowanie stosowania się przez kierujących i pasażerów do obowiązku jazdy w zapiętych pasach bezpieczeństwa oraz stosowania urządzeń do przewozu dzieci;
- Telefony – egzekwowanie stosowania się przez kierujących do zakazu korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku;
- Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego – działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów;
- Bezpieczny weekend – zapewnienie bezpieczeństwa, porządku i płynności ruchu w okresie tzw. „długich weekendów”;

- Bezpieczne wakacje/ferie - zapewnienie bezpieczeństwa, porządku i płynności ruchu w okresie wakacji/ferii;
- Bezpieczna droga do szkoły – zapewnienie właściwego nadzoru nad bezpieczeństwem i porządkiem w ruchu drogowym w rejonach szkół oraz drogach prowadzących do szkół;
- Znicz - zapewnienie bezpieczeństwa, porządku i płynności ruchu w okolicach cmentarzy;
- SMOG – wyeliminowanie pojazdów silnikowych, które naruszają wymagania ochrony środowiska.

Inne działania to m.in.: „Bezpieczny pieszy na Mazowszu”, „Bezpieczne przejście”, „Widoczny na drodze”, „Mój rower – moje życie”, „Trzeźwość w przewozie osób”, „GIMBUS”, „Dojedź(my) bezpiecznie do celu”, „Bezpieczny pas(ażer)”, „Na drodze patrz i słuchaj”, „Smartstop”.

Na terenie gminy Zakrzew w 2021 roku stwierdzono 3 przestępstwa narkotykowe i jedno przestępstwo popełnione przez osobę nieletnią oraz 1031 interwencji.

Innym niepokojącym zjawiskiem dającym się zauważyć na terenie naszej gminy, jak i w skali całego kraju, jest dynamiczny wzrost sprzedaży butelek o pojemności 100–300 ml z mocnym alkoholem. W wyniku nowelizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w 2021 roku wprowadzono podatek od napojów alkoholowych poniżej 300 ml objętości, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – tzw. „małpek”. Połowa wpływów z tego tytułu trafia do NFZ, połowa do gmin.

Gmina przeznaczająca te środki, na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu i ma odzwierciedlenie w Programie. Wprowadzona dodatkowa opłata na produkty szkodliwe dla zdrowia wpływa na indywidualne wybory konsumentów, które powinny być dokonywane świadomie i w kierunku prozdrowotnym. W Polsce sprzedaje się dziennie nawet trzy miliony „małpek”, z czego jedna trzecia z nich jest kupowana do południa najczęściej w piątek i sobotę.

Według badań CEBOS przeprowadzanych w grudniu 2019 roku do konsumpcji alkoholi wysokoprocentowych w butelkach o małych pojemnościach przyznają się częściej mężczyźni niż kobiety, osoby między 18 a 24 rokiem życia oraz robotnicy.

Wśród bezrobotnych, emerytów, gospodyń deklarowany odsetek sięgających po „małpki” jest znikomy (do 3%).

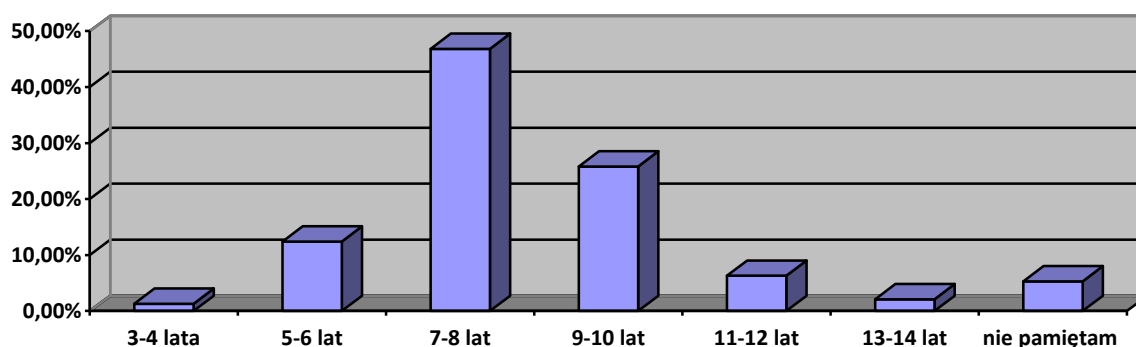
Wszystkie dane statystyczne stanowią bardzo ważny punkt odniesienia podczas planowania działań profilaktycznych i edukacyjnych, które mają na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi. Należy pamiętać o tym, że pomocy i dostarczania wiedzy na temat uzależnień wymagają nie tylko dzieci oraz młodzież, ale także często ich rodzice, osoby dorosłe. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki spożywania alkoholu, ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi.

Termin „uzależnienie” do niedawna był kojarzony głównie z alkoholem, narkotykami oraz papierosami. Obecnie o uzależnieniach mówimy także w kontekście uzależnień behawioralnych, w szczególności w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Uzależnienie behawioralne polega na niekontrolowanej potrzebie wykonywania danego zachowania mimo

świadomości jego negatywnych konsekwencji. Lista czynności, które można określić jako uzależnienia behawioralne, jest długa i na bieżąco modyfikowana. Należy wśród nich wymienić: hazard, zakupoholizm, bulimia, anoreksja, zaburzenia odżywiania, pracoholizm, uzależnienie od używania komputera i gier komputerowych, sieciolizm – uzależnienie od używania sieci internetowej, fonoholizm – uzależnienie od telefonu komórkowego i inne. Na przykład liczbę Polaków w wieku 15+ uprawiających obecnie patologiczny hazard szacuje się na ok. 27 tys. osób.

Badania i raporty z ostatnich lat ujawniają fakt, że internet staje się przestrzenią coraz bardziej niebezpieczną, głównie dla młodzieży i dzieci. Chodzi zarówno o czas, spędzany z laptopem czy smartfonem, jak i oglądane treści, najczęściej bez kontroli dorosłych. Alarmujące są również doniesienia o skutkach zdrowotnych, jakie niosą za sobą szkodliwe promieniowanie elektromagnetyczne ekranów. Bezsportny jest negatywny wpływ przesiadywania przed ekranem komputera czy telefonu na mózg ludzki.

Wiek inicjacji – kiedy dziecko zaczęło korzystać z własnego smartfonu przedstawia wykres:

Źródło: *Badania konsumenckie dzieci. Urząd komunikacji elektronicznej, 2021.*

Z badań konsumenckich przeprowadzonych w 2021 roku wynika, że dzieci zwykle zaczynają korzystać z telefonu komórkowego w wieku 7-8 lat (46,8%). Niemal każde dziecko ma telefon typu smartfon (97,7%). Przede wszystkim to rodzice decydowali o wyborze oferty komórkowej (79,1%). Dodatkowo, blisko 57,8% rodziców wskazało, że dzieci samodzielnie instalują sobie aplikacje na telefon. Około 41% rodziców przyznaje, że ich dzieci wiedzą, jak zrobić zakupy przez aplikacje mobilne. Najczęściej dzieci zaczynają korzystać z internetu w wieku 7-8 lat (36,2%), nieco rzadziej jest to 5-6 lat (27,6%). Zdecydowana większość dzieci (88,8%) korzysta z internetu poza edukacją online. 62,3% badanych rodziców deklaruje, że stosuje kontrolę rodzicielską w kontekście korzystania przez ich dziecko z internetu.

Do 3 najczęstszych zagrożeń i niebezpiecznych zachowań, które mogą wynikać z korzystania z internetu przez dziecko, rodzice zaliczają: uzależnienie, kontakt z nieznanymi (nieznajomy może nie być osobą, za którą się podaje), kontakt z nieodpowiednimi treściami takimi, jak: pornografia, przemoc, rasizm (odpowiednio 38,2%, 37,8% i 37,4%). Blisko 91% rodziców słyszało o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu.

Również obserwuje się stały wzrost liczby czasu spędzanego w internecie, głównie przez młodzież. Według danych umieszczonych w „Raporcie z ogólnopolskiego badania

uczniów” z 2022 roku wynika, że obecnie nastolatki spędzają w sieci średnio 4 godziny i 50 minut dziennie (2014 r. – 3 godz. 40 min., 2018 r. – 4 godz. 12 min.). W dni wolne od zajęć szkolnych czas ten wydłuża się średnio do 6 godzin i 10 minut. Co 6 nastolatek w dni wolne intensywnie korzysta z internetu w godzinach nocnych – po 22:00. Co 3 nastolatek (33,6%) ma objawy problemowego używania internetu, a 3 na stu – osiąga bardzo wysokie wskaźniki problemów (3,2%) – objawiających się bólem w nadgarstku lub karku spowodowanym używaniem smartfona, zawroty głowy, pogorszenie wzroku, zmęczenie, niewyspanie. 64,1% nastolatków przyznaje, że powinna mniej korzystać z telefonu. Co 3 nastolatek (31%) przyznaje, że nie jest w stanie funkcjonować bez smartfona, a 50,2% podaje, że korzysta z telefonu dłużej niż zamierzała.

Dlatego ważne jest, aby rodzic dostrzegł różnicę pomiędzy tym, co dziecko lubi robić, od tego, nad czym straciło kontrolę. Czynnikiem chroniącym dziecko przed zachowaniami ryzykownymi, które mogą prowadzić do uzależnień behawioralnych, są m. in. bliskie relacje z rodzicami. Na przykład nadmierne korzystanie z gier komputerowych często wynika z braku kontroli rodzicielskiej i nudy.

Widząc skalę zagrożenia Program zakłada działania edukacyjne, szkoleniowe, informacyjne i profilaktyczne, które umożliwiłyby nabycie umiejętności do przeciwstawienia się współczesnym uzależnieniom. Pomagać to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw życiowych, czy w przypadku presji otoczenia, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom.

CELE PROGRAMU

Zasadniczym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez minimalizowanie szkód zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych poprzez:

- promocję zdrowia psychicznego dostosowaną do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, przekazywanie wiedzy społeczności lokalnej na temat alternatywnych form spędzanie czasu sprzyjających rozwojowi każdego człowieka, promowanie aktywności prozdrowotnych,
- przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej,
- przygotowanie oferty zajęć terapeutycznych dla dzieci, młodzieży, a także osób dorosłych w formie np. grup wsparcia, czy zajęć podnoszących kompetencje społeczne,
- doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych,
- ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego i społecznego, wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych,
- zapobieganie powstawaniu nowym problemom alkoholowym i narkomanii,
- ograniczenie dostępności do alkoholu i substancji psychoaktywnych poprzez kreowanie lokalnej polityki w tym zakresie,
- ograniczenie zjawiska narkomanii, picia alkoholu, palenia papierosów i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez młodzież, obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, narkotykowej,
- zmniejszenie skali oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz nadmiernym korzystaniem m.in. z urządzeń multimedialnych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- zwiększanie kompetencji w obszarze zapobiegania problemom emocjonalnym i psychicznym szczególnie wśród uczniów,
- wspieranie tworzenia i rozwijanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji zadań Programu,
- edukacja publiczna o konsekwencjach nadużywania substancji uzależniających, promocja zdrowego stylu życia,
- wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, zajmujących się problematyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy w środowisku rodzinnym,
- zwiększenie dostępności świadczeń i programów dla osób uzależnionych i współuzależnionych w zakresie leczenia i rehabilitacji,
- współorganizacja zajęć psychoedukacyjnych dla osób uzależnionych oraz takich, które mają problem z kontrolowaniem własnych emocji,

- współorganizacja wydarzeń kulturalnych propagujących postawy prospołeczne, zachęcających obywateli do wybierania aktywności sprzyjających szeroko rozumianemu zdrowiu (w tym zdrowiu psychicznemu),
- wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych we współpracy z Policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ADRESACI PROGRAMU

Ze względu na specyfikę i szeroki zasięg problemu alkoholowego adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Zakrzew, a w szczególności następujące grupy osób:

- osoby uzależnione od alkoholu oraz osoby nadużywające substancji psychoaktywnych a także pijące ryzykownie i szkodliwie, podejmujące zachowania ryzykowne i niebezpieczne zagrażające życiu, zdrowiu, bezpieczeństwu samych uzależnionych jak i osób z ich otoczenia,
- dzieci i młodzież szkolna (w tym dzieci ze środowisk zagrożonych alkoholizmem),
- rodziny (w tym osoby współuzależnione) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym,
- dzieci młodzież potrzebująca profilaktyki przed uzależnieniami behawioralnymi,
- mieszkańcy gminy zagrożeni wykluczeniem społecznym.

ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY

Realizatorem Programu jest Wójt Gminy Zakrzew za pośrednictwem Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W realizacji Programu uczestniczą:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komisariat Policji,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zakrzewie,
- Świetlice wiejskie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Zakrzewie,
- Placówki oświatowe, zobowiązane do tworzenia i realizacji szkolnych programów szkolno-profilaktycznych,
- Specjaliści posiadający wiedzę i kompetencje niezbędną do przeprowadzania odpowiednich zajęć i form pomocy, zapewniający osiągnięcie przyjętych celów w ramach Programu,
- Organizacje pozarządowe i parafie z terenu gminy,
- Inne podmioty działające na rzecz propagowania zdrowia i postaw prospołecznych.

ROZDZIAŁ II

ZADANIA PROGRAMU

Lp.	Cel operacyjny	Zadanie	Osoba odpowiedzialna	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji
1	2	3	4	5	6
I.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem	1. Finansowanie działania Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin – wsparcie psychologiczne i motywowanie do podjęcia leczenia, udzielanie informacji dotyczących możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy	Psycholog Punkt Konsultacyjny Pełnomocnik Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba udzielonych porad Liczba osób, którym udzielono porady (w tym osoby uzależnione, współuzależnione, DDA)
		2. Prowadzenie procedury zmierzającej do sądowego zobowiązania poddaniu się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego na podstawie zgromadzonej dokumentacji, wywiadów środowiskowych, danych z Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji oraz podań	Przewodnicząca GKRPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba złożonych wniosków do sądu Liczba sporządzonych opinii psychologicznych/ psychiatrycznych przez biegłych
		3. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych, pomocy, sprzętu niezbędnego do prowadzenia Punktu Konsultacyjnego	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Ilość zakupionych materiałów i sprzętu

II.	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych i od środków chemicznych. Promocja zdrowia poprzez działania informacyjne na temat nawyków prozdrowotnych	1. Dystrybuowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz prowadzenie lokalnych kampanii	Pełnomocnik ds. RPA Placówki oświatowe i świetlice	I 2023 r. - XII 2026 r.	Ilość zakupionych materiałów Liczba przeprowadzonych kampanii
		2. Promowanie działań profilaktycznych, szczególnie mających na celu organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, jako alternatywnej formy używania środków zmieniających świadomość. Promowanie działań prozdrowotnych poprzez organizację, współpracę i finansowanie/współfinansowanie imprez okolicznościowych rozpowszechniających i wspierających różne formy aktywności lokalnej społeczności.	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań
III.	Przeciwdziałanie uzależnieniom wszelkiego typu i zachowaniom im towarzyszącym stosując działania edukacyjno – informacyjnej	1. Prowadzenie skutecznych strategii profilaktycznych podnoszących kompetencje radzenia sobie ze stresem, twórczego myślenia oraz budowania dobrych relacji	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań
		2. Wspieranie aktywności fizycznej oraz rozwijającej szczególnie uzdolnienia wybranych grup	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań

		dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, jako alternatywnej formy obniżającej poziom korzystania z internetu i gier komputerowych oraz innych urządzeń multimedialnych			
IV.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy takie jak: alkoholizm, narkomania, uzależnień wszelkiego typu pomocy psychospołecznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (występowaniu również zjawiska współuzależnienia, DDA i DDD)	1. Udzielanie porad i pomocy psychologicznej ofiarom przemocy w rodzinie w Punkcie Konsultacyjnym	Psycholog/ Specjalista psychoterapii uzależnień	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba udzielonych porad Liczba osób, którym udzielono porad, będących sprawcami lub ofiarami przemocy w rodzinie
		2. Prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w świetlicach wiejskich	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba dzieci z rodzin alkoholowych, biorących udział w zajęciach świetlicowych
		3. Finansowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. - XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych szkoleń Liczba uczestników szkoleń
V.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie problematyki uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży	1. Prowadzenie na terenie placówek oświatowych przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży	Pełnomocnik ds. RPA Dyrektorzy placówek oświatowych	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych programów Liczba osób biorących udział w zajęciach
		2. Wspieranie działań profilaktycznych, polegających	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba uczestników zajęć (w tym ze środowisk

	na organizowaniu zajęć sportowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w ramach spędzenia wolnego czasu	Szkoły i świetlice, Kluby i organizacje pozarządowe		zagrożonych uzależnieniem)
	3. Wyposażenie świetlic wiejskich i szkolnych oraz przedszkoli w sprzęt i materiały służące do prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą z terenu gminy	Pełnomocnik ds. RPA Placówki oświatowe i świetlice	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba doposażonych placówek
	4. Organizacja we współpracy z placówkami oświatowymi i świetlicami wiejskimi przedsięwzięć, mających na celu promocję zdrowego, wolnego od używek stylu życia oraz asertywnych zachowań i właściwych postaw społecznych	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników zajęć/imprez
	5. Wspieranie wolontariatu	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników
	6. Organizacja i finansowanie szkoleń dla realizatorów programu	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba szkoleń Liczba uczestników szkoleń
	7. Organizacja przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym skierowanych do dzieci i młodzieży, mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego w okresie wakacji	Pełnomocnik ds. RPA	Wakacje letnie w latach 2023 - 2026	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników

		8. Udostępnianie literatury z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminnej bibliotece	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba zakupionych publikacji Liczba użytkowników zbioru
		9. Prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Pełnomocnik ds. RPA Zespół Interdyscyplinarny	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych kampanii
		10. Kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży	Pełnomocnik ds. RPA Placówki oświatowe	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań
		11. Działalność edukacyjna w zakresie profilaktyki uzależnień skierowana do rodziców	Pełnomocnik ds. RPA Placówki oświatowe	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań
		12. Upowszechnianie informacji edukacyjnych na temat działań o przeciwdziałaniu używania środków odurzających	Pełnomocnik ds. RPA Placówki oświatowe i świetlice wiejskie	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych programów Liczba osób biorących udział w zajęciach
VI.	Przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez prowadzenie działalności edukacyjno – informacyjnej dla osób dorosłych	1. Wspieranie działań profilaktycznych, mających na celu zapobieganie szkodliwemu używaniu alkoholu i innych substancji psychoaktywnych	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników spotkań
		2. Wspieranie działań promujących zdrowy styl życia, aktywne spędzanie czasu wolnego oraz radzenia sobie ze stresem i kryzysem psychicznym	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przedsięwzięć

VII.	Czuwanie nad przestrzeganiem zasad wydawania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży oraz ich kontrola	1. Kontrola obiektów handlu w zakresie przestrzegania warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określonych w ustawie i ewentualne cofanie zezwoleń w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości	Przew. Komisji	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych kontroli Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
		2. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, przygotowanie i kolportaż materiałów edukacyjno-informacyjnych	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć Liczba odbiorców działań
		3. Czuwanie nad prawidłową lokalizacją punktów sprzedaży alkoholu oraz opiniowanie wniosków dotyczących zezwoleń na sprzedaż alkoholu	Przew. Komisji	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba odbiorców działań
VIII.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień	1. Stała współpraca z Policją, Urzędem Gminy, Kościołami, GOPS, placówkami oświatowymi, przedstawicielami służby zdrowia w zakresie działań dotyczących rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	
		2. Współpraca z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	

		3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie współorganizowania przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym i dotowanie zadań wynikających z zapisów Programu, a realizowanych przez te organizacje	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	Liczba przeprowadzonych konkursów ofert Liczba osób biorących udział w zajęciach
IX.	Ewaluacja działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień	1. Gromadzenie danych od realizatorów Programu	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	
		2. Realizacja badań ilościowych wśród młodzieży szkolnej, min.: ESPAD	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	
		3. Upowszechnianie standardów jakości w zakresie profilaktyki uzależnień	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	
		4. Analiza danych, ocena realizacji i sprawozdawczość w zakresie realizacji zadań Programu	Pełnomocnik ds. RPA	I 2023 r. – XII 2026 r.	

SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

1. Realizacja Programu jest koordynowana przez Pełnomocnika Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którego zadaniem jest:
  - a. Opracowywanie i koordynowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
  - b. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć, mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych, profilaktyki zwalczania narkomanii, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym oraz zwalczanie przemocy w rodzinie.
  - c. Planowanie, inicjowanie, koordynacja i ocena działalności w zakresie profilaktyki alkoholowej i zwalczania narkomanii – oraz innych uzależnień (w szczególności behawioralnych).
  - d. Współdziałanie i koordynacja działalności instytucji, stowarzyszeń i innych podmiotów realizujących zadania Programu.
  - e. Udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom i osobom realizującym zadania związane z profilaktyką uzależnień.
  - f. Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej problematyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie poprzez różne, spójne ze sobą działania.
  - g. Przygotowywanie umów na realizację zadań objętych programem profilaktyki i nadzór nad ich realizacją.
  - h. Prowadzenie spraw związanych z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym przygotowanie dokumentacji dotyczącej otwartych konkursów ofert, umów i ich rozliczanie.
2. Zlecenie realizacji zadań nastąpi zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1956, 2469, z 2022 roku poz. 1608). Podmioty realizujące zostaną wyłonione w drodze konkursu ofert.
3. Jednostki realizujące poszczególne zadania zobowiązane są do przedstawiania informacji o stanie realizacji.
4. Sprawozdanie z realizacji w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zostanie przedstawione Radzie Gminy Zakrzew do dnia 30 czerwca roku następnego po roku, którego dotyczy raport.

ROZDZIAŁ III

ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu gminy, pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakrzewie:

1. W budżecie Gminy zapewniana się środki na finansowanie GKRPA.
2. Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie zryczałtowane za udział w posiedzeniu komisji. Przewodniczącej oraz Sekretarzowi Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 300 zł, Członkom Komisji w wysokości 250 zł.
3. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia jest udział członka komisji w posiedzeniu komisji potwierdzony podpisem na liście obecności.
4. Wypłata wynagrodzenia następować będzie w terminie do 30 dnia każdego miesiąca.
5. Członkom komisji przysługuje zwrot kosztów delegacji (diety, przejazdu, noclegi) na zasadach określonych dla pracowników z tytułu podróży służbowych na terenie kraju.

W poniższej tabeli przedstawiono plan wydatków na 2023 rok dotyczących zadań realizowanych w ramach niniejszego Programu.

Lp.	Zadanie	§	Kwota
1	Wynagrodzenia bezosobowe	4170	18 000
2	Zakup usług pozostałych	4300	3 000
3	Koszty zatrudnienia pełnomocnika Wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i profilaktyki uzależnień	4010	32 607
		4040	2 296
		4110	6 000
		4120	855
		4140	600
	4440	832	
4	Zakup materiałów i wyposażenia	4210	1 685
5	Finansowanie szkoleń dla realizatorów niniejszego programu	4700	300
6	Finansowanie opłat sądowych	4610	750
7	Organizacja pozaszkolnych zajęć z programem profilaktycznym	2820	5 000
8	Dotacje na realizację przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym	2830	19 000
	RAZEM		90 925

Ostateczny plan wydatków, po uwzględnieniu zwiększeń wynikających z naliczenia opłat na podstawie oświadczeń o ilości sprzedanych napojów alkoholowych, zostanie przedstawiony w uchwale budżetowej.